

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

• HVAR 8 DAG •

ILLUSTRERADT

MAGASIN

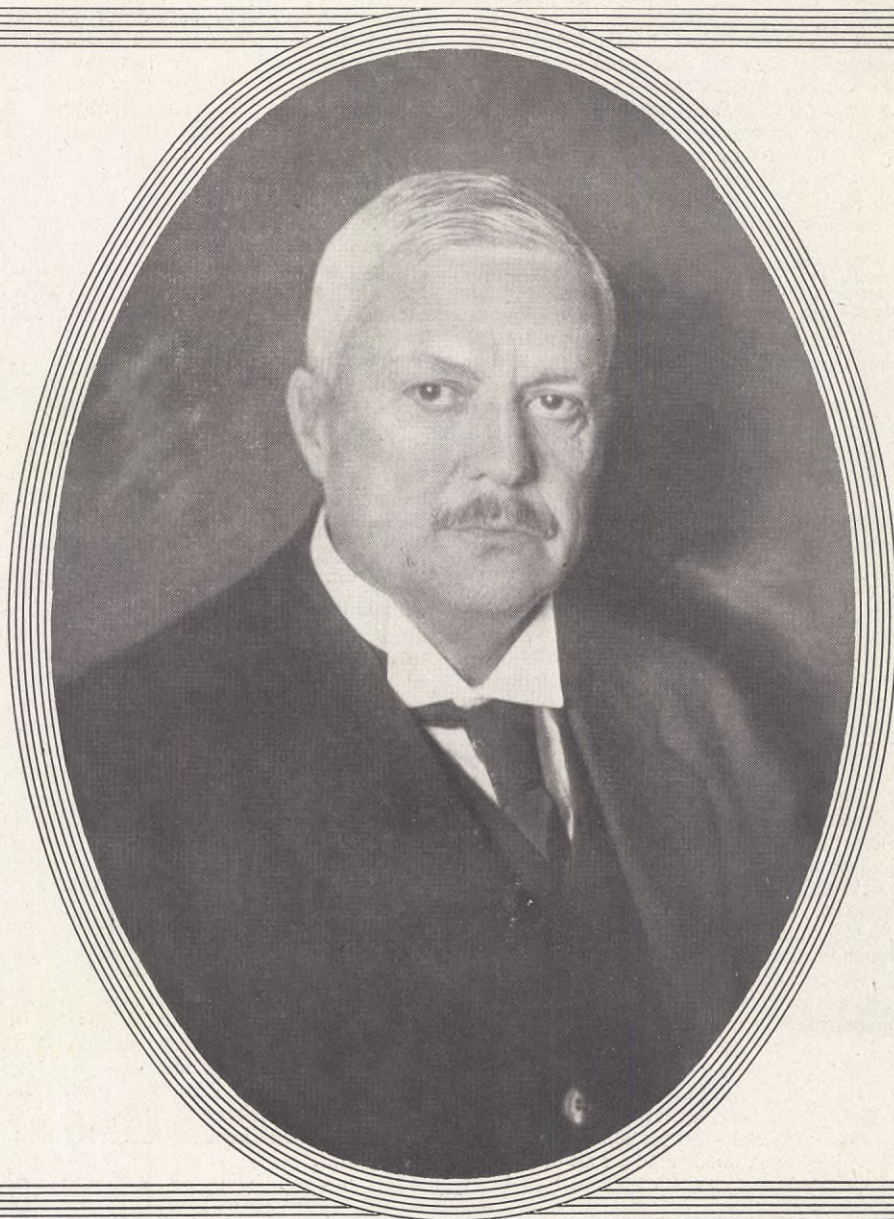

LANDSVÄGSPARTI MELLAN LINGHED OCH ENVIKEN. — FOTO. G. REIMERS, GÄVLE.

21:STA ÅRG.

DEN 16 NOVEMBER 1919

N:O 7

Efter porträtt.

J. A. Gammestiu.

Klitch: Ernst Sjöbergparre.

S. A. PFANNENSTILL.

TILL PORTPÄTTET Å FÖREGÅENDE SIDA.

En av vårt lands mest ansedda sjukhusläkare på den inre medicinens område, d:r S. A. Pfannenstill i Malmö, fyller den 21 nov. sextio år.

Sten Algot Pfannenstill är född i Foutskaäls socken av Surteby pastorat i Älvsborgs län den 21 nov. 1859. Fadern, kaptenen i Älvsborgs regemente Johan Henrik Pfannenstill, tillhörde en under senare hälften av 1700-talet från Schweiz invandrad släkt, medan modern, Thekla Theresia Thomæus, var dotter av kyrkoherden i Kristianstad, den lärde Jöran Jakob Thomæus och kusin till biskop Johan Henrik Thomaner. Efter mogenhetsexamen vid Göteborgs högre allmänna läroverk blev han år 1880 student i Lund och avlade därstädes medicine kandidatexamen år 1884. Sitt medicine licentiatprov avlade han däremot vid Karolinska institutet och blev därefter år 1888 legitimerad läkare.

Redan dessförinnan hade Pfannenstill börjat praktisera såsom stipendiari i flottan och deltog som uppborrdsläkare på åtskilliga sjöexpeditioner, bland annat korvetten Sagas åren 1888—89 till England, Madeira, Brasilien, La Plata, Cap, S:t Helena, Ascension, Cap Verdeöarne och Frankrike. Vid hemkomsten blev han först amanuens och därefter underläkare vid Serafimerlasarettets medicinska avdelning samt tjänstgjorde sedan dels å pediatrika kliniken vid Stockholms allmänna barnhus, dels vid Karolinska institutets barnpoliklinik. Därunder fortsatte han sina studier och kunde redan 1891 offentliggöra en avhandling om neurasteni och hyperaciditet (magsyreöverskott), som i Lund inbragte honom den medicinska doktorshatten och följande år docentur i medicin vid Karolinska institutet. Ungefär samtidigt offentliggjorde han även ett antal andra uppsatser och avhandlingar på den invärtes medicinens och barnsjukdomarnes område och uppfördes 1893 på andra förlagsrummet till den då vid Lunds universitet lediga professuren i pediatrik och praktisk medicin.

Samma år var han av lärarekollegiet vid Karolinska institutet förordnad att föreläsa över den då hotande kolerasjukdomens symptomatologi och behandling samt utgav även från trycket en värdefull redogörelse här för.

De följande åren tjänstgjorde Pfannenstill utom vid allmänna garnisonssjukhuset och Serafimerlasarettet i Stockholm som militär-läkare, i det han år 1895 utnämndes till bataljonsläkare vid Värmland fältjägar-kår. Härifrån begärde och erhöll han emellertid avsked, då han år 1897 utnämndes till överläkare vid medicinska avdelningen å länslasarettet och kurhuset i Falun. År 1906 erhöll han transport därifrån till motsvarande chefsläkarebefattning vid Malmö allmänna sjukhus.

Som sjukhusläkare har d:r Pfannenstill gjort sig i hög grad omtyckt av sina patienter såväl på grund av den skicklighet och omsorgsfullhet han lagt i dagen vid sin konstutövning som på grund av det varma hjärta och den humanitet, som präglat hans läkargärning. Med den största uppmärksamhet har han följt den medicinska vetenskapens framsteg och även gjort sig förtjänt av densamma genom egna uppslag. Särskildt förtjänar nämnas hans i hög grad originella metod att behandla struhtuberkulos med jod.

Under de två sista decennierna av 1900-talet var man ännu besjälad av den förhoppningen, att de sjukdomsalstrande mikroberna medelst antiseptiska medel skulle kunna tillintetgöras i den infekterade vävnaden. Trots otaliga försök gick denna förhoppning icke i uppfyllelse. Tvärtom stadgade sig i det allmänna läkare-medvetandet den upfattningen, att mikrober inuti kroppsvävnaderna äro oåtkomliga för antiseptiska medel och att de icke kunna dödas utan att de organiska

vävnader, i vilka de tagit fäste samtidigt tillintetgöras. Med andra ord: mikroberna äro gentemot våra antiseptiska medel lika eller mera motståndskraftiga än vävnadselementen själva. Inför detta nedslående förhållande kom d:r Pfannenstill vid mitten av 1890-talet på tanken att söka på nya vägar komma åt och oskadliggöra infektionsämnen och föreställde sig, att man därvid borde söka dels tillgodogöra sig den betydliga ökning i bakteriedödande kraft, som ett antiseptiskt medel besitter, när det får tillfälle att verka i bildningsögonblicket (in statu nascetni) och dels bringa det antiseptiska medlet så djupt in i den infekterade vävnaden som möjligt. Bägge dessa önskemål skulle tillgodoses i den händelse man kunde ordna det så, att det antiseptiska medlet bildades inuti själva den sjuka vävnaden. Förutsättningarna här för vore två: dels att tvänne substanser på olika vägar tillfördes vävnaden, dels att dessa substanser besatte sådana kemiska egenskaper, att vid deras sammanträffande en ny produkt med utpräglat bakteriedödande egenskaper uppstodo. Tillämpat på andningsorganen skulle detta betyda, att den ena av dessa sökta substanser tillfördes den sjuka vävnaden genom blodet, den andra genom den inandade luften, och att de vidare vore i besittning av sådana kemiska egenskaper, att vid deras sammanträffande en ny produkt med antiseptiska egenskaper bildades. Vid sökandet efter dylika substanser stannade d:r Pfannenstill vid två såsom för det föreliggande syftet lämpliga, nämligen jodnatriet (eller jodkalium) och ozon. Av dessa skulle det förre på vanligt sätt intagas för att genom matsmältningskanalen tillföras blodet, det senare inandas. Vid sammanträffandet i andningsvägarna skulle jodnatriet och ozonen bilda fri jod, som i bildningsögonblicket hade tillfälle att utöva sina även annars starkt bakteriedödande egenskaper.

Sålunda var den teoretiska delen av den nya behandlingsmetoden uppbyggd. Det dröjde emellertid, innan tillfälle gafs att praktiskt pröva den. Först i nov. 1908 kunde de första praktiska experimenten igångsättas. I det första sjukdomfall, varpå metoden tillämpades, blef resultatet patientens tillfrisknande. Sedermera har i vissa fall vätesuperoxid använts i stället för ozon. De fall, varpå metoden försökts, ha varit utom struhtuberkulos lupus i näshålan och vissa icke tuberkulösa lokala infektioner. Det kan visserligen knappast sägas, att metoden tillunnit sig allmänt erkännande, men uppslaget är ytterst intressant och det är livligt att hoppas, att fortsatta försök skola leda till den otvivelaktigt teoretiskt riktiga behandlingsmetodens fullständiga utexperimenterande till praktisk användning i den lidande mänsklighetens tjänst. Ett faktum är, att man med densamma i en del fall kunnat erhålla fullständig läkning, där andra tidigare tillgängliga behandlingsmetoder visat sig maktlösa.

Bland metodens goda egenskaper i praktiskt hänseende förtjänar icke minst att framhållas, att den är ytterst skonsam. Den räddar allt vad som kan räddas av den sjuka vävnaden, och den förorsakar icke några smärtor, knappast några obehag. Däremot är dess användning så till vida begränsad, som det är ett oeftergivligt villkor för att den skall utöva effekt att den lokalinfektösa processen är sårig eller på ett eller annat sätt bringas därtill. Fullt klarlagt synes i själva verket också vara att det är den frigjorda joden, icke jodnatriet eller resp. ozon och vätesuperoxid, som utöva den bakteriedödande verkan.

År 1898 ingick Pfannenstill äktenskap med Wendela Charlotta Sebenius, dotter av disponenten, civilingeniör Johan Leonard Sebenius och hans maka Anna Grill.

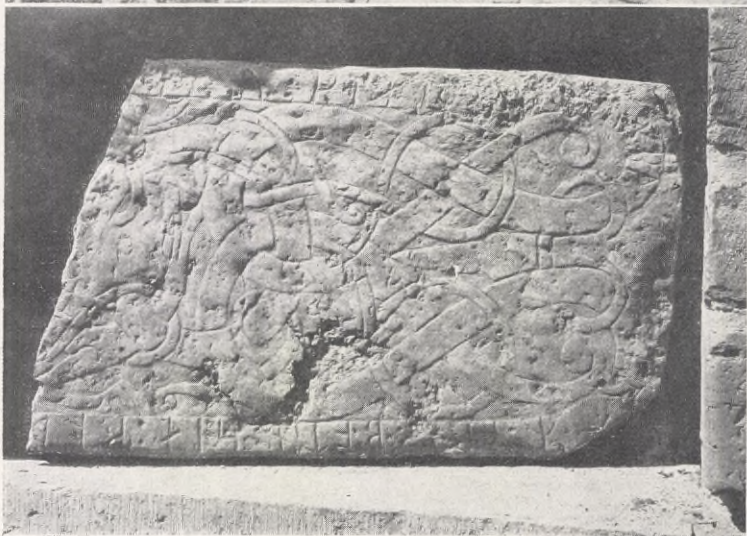

Fotos. E. Lundberg,

Kliché: Ernst Sjöforsparne.

DE MÄRKLIGA UTGRÄVNINGARNE VID
VRETA KLOSTER.

1. Parti av östra längan.

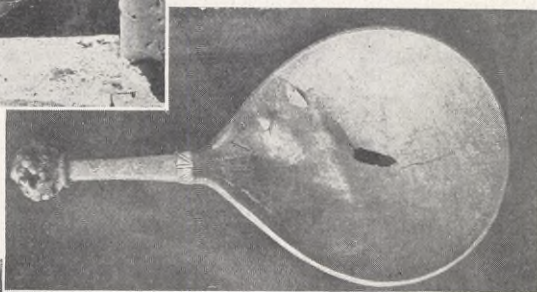

2. Gravhäll med runinskrift, 1000-talet.

3. Vy över ärets utgrävningar.

4. Sked av förgyllt silver, 1400-talet.

Text å sid. 102.

Den tiden är tydligen förbi när operapremiärerna i Stockholm voro något man fick uppleva med flera års mellanrum. Den 29 september hade Kurt Atterbergs "Härvard Harpolekäre" premiär och den 3 november var vår främsta sångscen redan färdig att framföra Aubers gamla, av bland andra Wagner och Hanslick så högt beundrade opera, "Den stumma från Portici", i fullkomligt ny uppsättning och nyinstudering. Det torde också vara främst i egenskap av ett synnerligen tacksamt utstyrelstycke denna s. k. revolutionsopera, som första gången uppfördes här den 19 mars 1836 och varit helt och hållet borta från repertoaren åtminstone de senaste tio åren, vid denna

**DEN STUMMA
FRÅN PORTICI
Å K. TEATERN
I NY UPPSÄTT-
NING.**

Till vänster:

HERR DAVID
STOCKMAN, *Masa-
niello*) och FRÖKEN
EBON STRANDIN
(*Fenella*).

Till höger:

FRU ANDREJEWÅ
SKILONDZ (*Elvira*).

redan länge bebådade repris blev en obestridlig publikframgång. Musiken kan, med alla sina glansfulla och intagande partier, dock numera knappast undgå att verka något tröttsam i sin alltför utpräglade melodiosa sötma varjämte librettets handling knappast är buren av någon större dramatisk idé. Men i fråga om den sceniska uppsättningen har regissör Harald André denna gång åstadkommit en serie tavlor som i fråga om glanstull prakt och effektfullhet aldrig förut varit att se vid Stockholmsoperan. Av de tre huvudrollernas innehavare gav madame Andrejewa Skilondz en oväntat mänsklig bild av den i sig själv tämligen blodlösa och tråkiga spanska prinsessan Elvira, herr David Stockman uppbar glänsande upprorsledaren Masaniellos parti och fröken Ebon Strandin slutligen, som för första gången framträdde som dramatisk skådespelerska, gjorde plastiskt vackert om än något enformigt titelrollen.

Det var annandag jul 1662, Molières komedi "L'école des femmes", i teaterchefen Tor Hedbergs nya översättning kallad "Åktenskapsskolan", första gången gavs på Palais-Royal-teatern och det är mer än tjugu år sedan den senast gavs i Stockholm, då på gamla Dramatiska teatern. Stycket var ju på sin tid Molières största sceniska framgång och han uppträdde själv på urpremiären i Arnolphes roll. När den nu, den 29 oktober, fick sin återuppståndelse på vår främsta dramatiska scen var det inför en långt ifrån fullsatt salong, ett verkligt sorgligt bevis på publikens avoghet och misstroende mot allt som är att hänföra till gammal verkligt stor och fin klassisk teater. Men den publik som infunnit sig — och som det är att hoppas skall mycket talrikare infinna sig till de följande föreställningarna — hade också glädje av en både rolig och njutningsrik teaterkväll. Och vilken charm har icke också alltjämt, och kommer väl alltid att ha, den Molièreska kvickheten, som dock aldrig är elak utan tvärtom oftast ganska vemodig samt den gamla utsökta blankversen? Vid sitt nu senaste framförande hade stycket också fått en mycket lyckad dekorativ inramning varjämte det fick ett åtminstone på ett par håll aldeles utmärkt framförande, vilket omdöme närmare specificerat gäller herr Nils Personnes återgivande av den stora huvudrollen Arnolphe samt fröken Thekia Ahlanders av tjänarinnan Georgetta.

Photo, Alinberg & Frantz, Stockholm.

SCEN UR 2:RA AKTEN.

Kliche: *Dauf Silfversparre.*

ARNOLD FÖLDESJ, en av samtidens ypperste violoncellvirtuoser, väntas inom närmaste tiden konserterna i Sverige.

Text å sid. 107.

För porträtt.

Kliché: Bengt Silfversparre.

Kliché: Stålm. Kliché: Bengt Silfversparre.

SVENSKA TEATERFÖRBUNDETS 25-ÅRSJUBILEUM.
INTENDENTEN NILS PERSONNE,
förbundets nuvarande ordförande.

KONSERTSÅNGERSKAN FRU MAGDA SJÖGREN, har med stor framgång medverkat som solist vid Sydsvenska Kammarmusikföreningens i dagarne avslutade Konserturné genom de större skånska städerna

Foto. Marcus, Ys ad.

Kliché: Bengt Silfversparre.

Den 4 nov. firade Svenska teaterförbundet sitt 25-årsjubileum under synnerligen solenna former. På Dramatiska teatern gavs

sålunda stor galaföreställning, vilken öfvervars av konungahusets samtliga hemmavarande medlemmar. Föreställningen inleddes

Forts. å sid. 110.

Foto. Linsberg & Frenstén, Stockholm.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Silfversparre, Stålm.-Gbg.

MOLIÈRES "ÅKTENSKAPSSKOLAN" Å K. DRAMATISKA TEATERN. Fru Stina Hedberg (Agnes), herr Nils Personne (Arnolphe) och fröken Thecla Åhlander (Georgette, längst t. h.)

Foto. E. Lundberg.

UTGRÄVNINGARNE VID VRETA KLOSTER. Det märkliga rummet med en avloppsledning.

Kilche: Bengt Sjöqvist.

Tre somrar ha nu utgrävningarna pågått i ruinerna av det gamla berömda *Vreta kloster*, enligt de mera trovärdiga källorna instiftat av konung Karl Sverkersson år 1162. - Redan före klostrets byggande fanns dock en kyrka i Vreta, det bevisas bland annat av en mängd gravmonument från 1000-talet med vacker ornamentik och runinskrifter, som under utgrävningarna blivit funna. Det är för övrigt icke så få ytterst värdefulla fynd, som under de tre somrarnas

undersökningar blivit gjorda; under gravkörens golv ha exempelvis funnits en liten gotisk ljusstake, bitar av ett målat fönster och mängder av medeltida mynt. För den intressanta undersökningen av den s. k. kung Inge-graven, som verkställdes i samband härmed, redogjordes ju utförligt i ett föregående nummer.

Norr om kyrkan låg själva klosteranläggningen och det är stora delar av dess ruiner som nu blottats, murar, som i allmänhet återstå till endast en halv eller en meters höjd, men på ett ställe bibehållits till en höjd av hela fyra meter och där återstå också två ursprungliga fönster. Klosterbyggnaderna gruppera sig som vanligt kring klostergården med dess korsgång och de olika rummen och golven äro på det hela taget väl markerade och lätta att identifiera. Ett av de intressantare fynd, som gjorts, är i ett rum en avloppsledning, bestående av en väl huggen tratt, som för ned till en urhålad sten med avlopp ut genom muren.

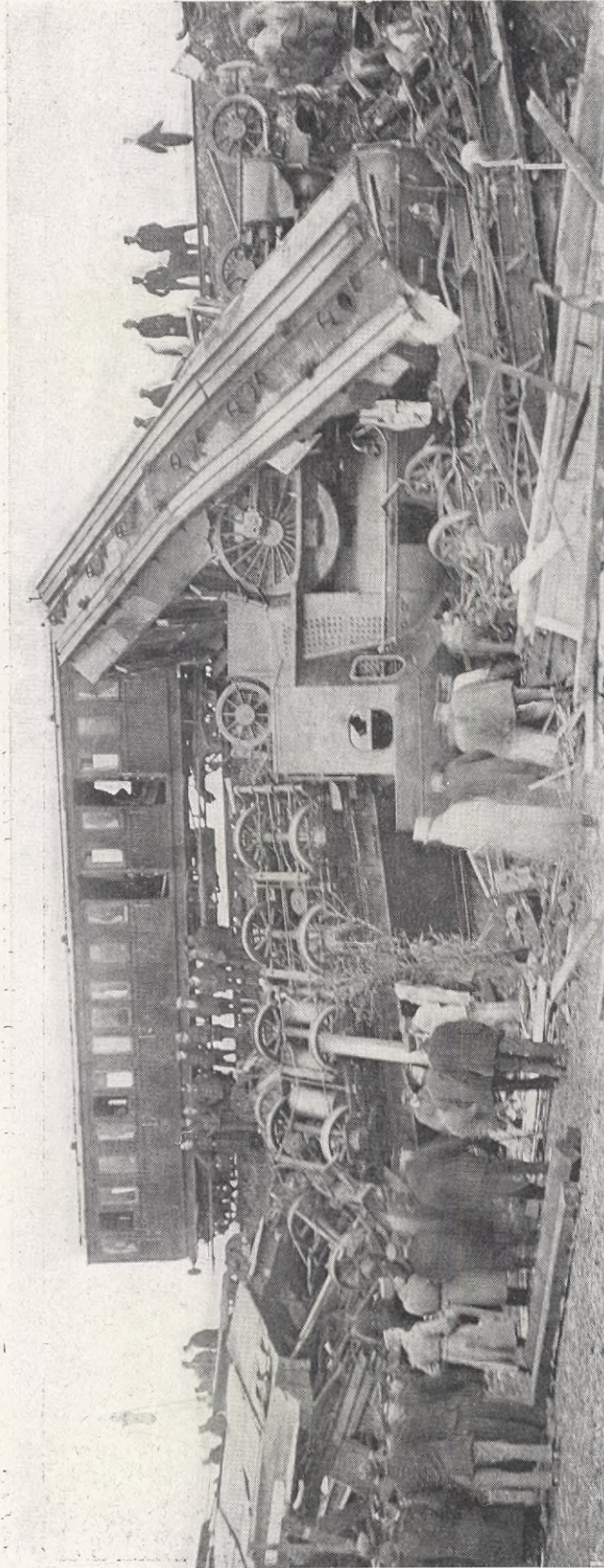
Också i klosterruinerna ha funnits massor av mynt, i ett hörn-låg sålunda en samling på omkring 350 silvermynt från 1100-talet. De viktigaste lösa fynden utgöras för övrigt av rester av en ljuskrona från 1400-talet och en silversked från samma tid med genombruten och förgylld knapp, samt slutligen det överstycke till lock på ett rökelsekar av en typ som knappast har något motstycke här i landet, som avbildades i samband med redogörelsen för undersökningen av kung Inge-graven.

JÄRNVÄGSOLYCKAN VID VIGERSLEV.

Den järnvägskatastrof, som inträffade lördagen den 1 nov. kl. 9 e. m. strax utanför Köpenhamn vid Vigerslev har försänkt många danska hem i sorg. Hela det danska folket har därjämte blivit allvarligt uppskrämt i det man finner det fullständigt ofattbart att en sådan olycka kunnat hända.

Sedan flera dagar gått, under vilka ett storartat arbete utförts huvudsakligen av direktör Falck, "Räddnings-Falcken", som han vanligen kallas, och hans med privata medel upprättade kår — en organisation som förtjänar den största uppmärksamhet och en närmare beskrivning — kunde man fastställa offrens antal till 42 döda, medan 27 voro sårade. De förolyckade utgjordes av affärsmän vilka på lördagskvällen befunno sig på väg till sina hem i Köpenhamn och vidare av tjänstefolk, som skulle tillträda sina platser på flyttningdagen den 1 nov. Själva olyckan tillskrives huvudsakligen ett i distraktion begånget misstag av en signalförman i Vigerslev, vilken signalerat "klart" till det stora genomgående expresståget från Korsör, som för alla resande från det sydliga utlandet, Jylland och Fyen till Köpenhamn, och detta körde sedan in i det framföregående persontåget från Kallundborg samt krossade de sista vagnarne i detta tåg, medan de första vagnarne i Korsörexpressen likaledes sprängdes sönder. Orsakerna till olyckan voro dock flera än den nyss nämnda. Ett litet barn hade sålunda fallit ut ur en vagn i Kallundborgståget, vilket, sedan det stoppats genom en dragnings- i nödbromsen, backat för att man skulle kunna uppsöka barnet —

ett annat snälltåg skulle med anledning av en eldsvåda i Køge passera linien på sydgående — allt liksom förenade sig för att framkalla den fruktansvärda katastrofen. Under de sista sekunderna, innan den ägde rum, gjordes allt vad i mänsklig makt stod för att förhindra den men förgäves. Lokomotivföraren på Korsörexpressen — han dödades vid sammanstötningen — körde med full fart sitt tåg in i det framföregående och i nästa ögonblick ägde katastrofen rum. De mest uppskakande skildringar av olyckan och dess skräckinjagande enskildheter förmedlades av dagspressen till allmänheten. En ångestfylld stämning sänkte sig över Köpenhamn, ja hela Danmark och syntes endast helt långsamt vika. Givetvis framkallades denna stämning i första hand av den medkänsla man förnam gent emot dem, som närmast drabbats av olyckan, de sårade och de förolyckades anhöriga, men även av den ångslande frågan: Hur har något sådant kunnat ske? Allmänheten har blivit allvarligt uppskrämt av denna olycka som visat att dessa väldiga persontågs öde faktiskt kan ligga i en enskild underordnad järnvägsmans hand. Begår han i distraktion ett misstag, så som den järnvägsman gjorde, vilken det här gäller, då är en katastrof oundviklig. Man förebrår också den danska statsbanelnningen att de mekaniska och automatiska säkerhetsåtgärder som tillämpas i utlandet, och hvilka skulle hava omöjliggjort en olycka som den nu timade, icke införts i Danmarks järnbaneväsen. Dessa anmärkningar komma ju nu för sent. Säkert är dock att

OLYCKSPLETSEN VID VIGERSLEV. De kolliderade tågslätten i ett kaos. Undre bilden: DEN FÖRSTA FOTOGRAFI SOM TOGS PÅ NATTEN OMEDELBART EFTER KATASTROFEN

kravet på nya fullständiga säkerhetsåtgärder kommer att framföras med sådan styrka att det icke längre skall kunna tillbakavisas.

För sex år sedan drabbades Danmark av en annan stor järnvägsolycka — vid Bramminge i Jylland — och vid detta tillfälle dödades bl. a. den kände politikern och socialdemokraten den store barnavännen Peter Sabroe. För den nu timade olyckan har ingen så allmänt känd personlighet fallit offer, men även vid denna den största järnvägskatastrof, som inträffat i Danmark, hava många framstående personer funnit döden. Jag nämner den även i Sverige kände arkitekten dir. O. J. Sotem, dir. för det stora affärsföretaget Köpenhamns Lampe- och Lysekronfabrik Chr. J. Hansen och många, många flera.

Med anledning av den inträffade olyckan har den danska statsbaleledningen fått mottaga ett stort antal kondoleanstelegram, bl. a. från svenska och norska järnvägsstyrelser, svenska och norska ministrarne i Köpenhamn, den kungliga familjen m. fl.

Det har tillsatts en ersättningskommission och regeringen har förklarat att allt vad med pengar kan göras för att lindra olyckans följder skall bli utfört.

Aage Heiberg.

Officiell Bildbyrå AB

SCEN FRÅN OLYCKSPLATSSEN VID VIGERSLÉV OMEDELBART EFTER KATASTROFEN.

Efter fotografen

OLYCKAN I DANMARK.

Efter fotografi.

ALLA VAGNARNA I KORSÖRTÅGETS FÖRSTA DEL SLUNGADES MED HJULEN UPP.

Kliché: Bengt Sjöveersparre.

Efter fotografi.

UPPRÖDNINGEN DEN 4 NOV. Lokomotivet har välts utför banvallen för att kunna befria de dödade som ännu icke funnits.

Kliché: Bengt Sjöveersparre.

Amatörfotos. A. Grill, Jordberga.

Elche: Kon. A.-B. Bengt Sjöbergare, Sölm-Går.

STOR SKÅNSK FISKEHAMNSANLÄGGNING. ÖSTRA TORPS FISKEHAMN.

1. T. h. början till hamnens västra vägbrytare, t. v. Smyge Huks fyr. Emellan denna och havet flögo de bekanta juvelsmugglarne.
2. Smyge Huks fyr med mistlurar.
3. Östratorps nuvarande lastnings- och lossningsanordningar innan hamnen blir färdig.
4. Östratorps fiskehamn under byggnad. Hamnområdet har av Svenska Sockerfabriks A.-B. skänkts till staten och hamnbassängen utgöres av Jordberga Sockerfabriks gamla kalkstensbrott.

Östra Torps fiskehamn kommer att fylla ett länge känt behov inom de tre närbelägna fiskelägena Smyge, Lilla Bedinge och Böste, då någon hamn ej förut finnes på denna del av kusten. Vid stormtillfällen måste båtarna föras till Trelleborg för att erhålla skydd och vid vintertid uppläggas de på land, varför något fiske ej kan bedrivas under denna årstid. Vid upprepade tillfällen ha fiskebåtar förolyckats emedan skydd saknats. Men även ur handelsynpunkt skulle hamnen få mycket stor betydelse för orten, därest en påtänkt utvigning af densamma skulle komma till stånd.

Enligt Fiskehamnskommissionens förslag av år 1908 var Östra Torp en av de hamnar, som ställts på framtiden. Det hade således kommit att dröja många år ännu innan hamnen kunnat byggas, men på grund av framställningar från intresserade på orten och väl inseende nödvändigheten av en hamn på denna plats, väcktes

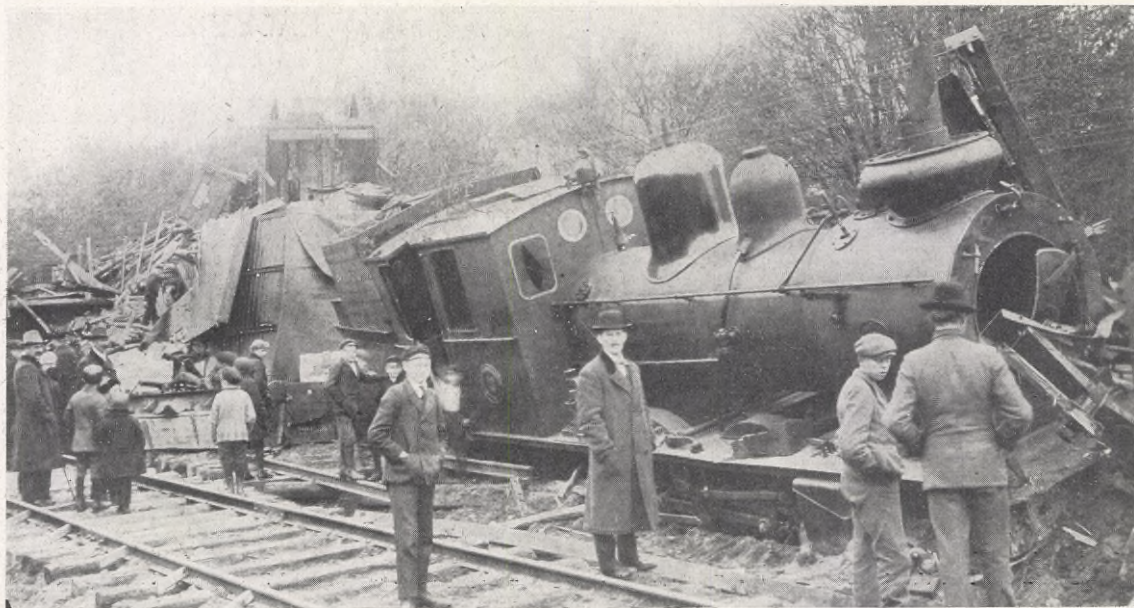
motion i riksdagen av numera avlidne riksdagsmannen Hans Andersson i Skilarp, varefter medel beviljades redan år 1918.

Kostnaden torde komma att uppgå till ca kr 500000 och bestrides helt och hållet av statsmedel. Det för hamnen erforderliga området har av Svenska Sockerfabriks Aktiebolaget kostnadsfritt överlämnats till Staten.

Arbetet påbörjades i Augusti 1918 och har nu fortskridit så långt att den inre bassängen inom de närmaste dagarne kan tagas i bruk. Fullt färdig torde hamnen blifva under år 1920.

Hamnen omfattar tvänne bassänger med tre meters vattendjup, näml. en yttre med en area av ca 10,000 kvm skyddad av två vägbrytare resp. 75 och 145 m. långa samt en inre bassäng, ca 7,000 kvm försedd med en 125 m. lång kaj.

Hamnen utföres af Kungl. Väg- och Vattenbyggnads Styrelsens Hamnavdelning med Löjtnanten Sven Stenberg som arbetschef.

Amatörfoto. O. Sjunnesson, Halmstad.

Kliché: Kem. A. B. Paugl. Skifternes. Sblm—Gbg.

JÄRNVÄGSOLYCKA A HALMSTAD—NÄSSJÖBANAN VID JOHANSFORS STATION.

En hotande järnvägsolycka inträffade den 1 nov. vid Johansfors station på Halmstad—Nässjö järnväg, i det ett extra godståg körde på ett par vid nämnda station stående vagnar, varvid godstågets lok och fjorton vagnar urspårade och fullständigt rampnerades. Av den tåget medföljande personalen, fem man, kom ingen till allvarlig skada, ehuru flera av dem vid olyckstillfället svävade i överhängande dödstrå.

Olyckan synes hava vållats av, att personalen vid Johansfors station glömt bort, att extratåget, vilket insattes i mån av behov, nämnda dag var att vänta, och blockerat linien med under lastning varande vagnar.

*

En fasaväckande sjöolycka, för vilken den svenske ångaren "Hollandia" och större delen av dess besättning föllo offer, inträffade den 20 okt. vid Doggers bank. Då "Hollandia" på resa från Göteborg till Antwerpen, nämnda dag vid niotiden på aftonen befann sig i närheten av Doggers banks fyrskepp, gick ångaren på en mina och erhöll vid dennas explosion så svåra skador, att den nästan omedelbart gick till botten. Av besättningen, vilken

i sin helhet drogs med ned i djupet, lyckades fyra män arbeta sig upp till vattenytan samt simmande nå fram till den ena av de två räddningsflottar, som funnits ombord på den förolyckade ångaren. På denna flotte måste de tillbringa 44 timmar, innan de togos ombord på en engelsk ångare och i ytterst medtaget tillstånd infördes till Tynemouth. De räddade, styrmannen J. B. Petterson, timmerrn A. Johanson, maskinisten A. Hanson Tönsing och E. Kristianson, hava meddelat att något hopp om den övriga besättningens räddning icke förefinnes. Från den flotte där de befunno sig, hade de nämligen sett den andra räddningsflotten driva omkring på vattnet utan att dock några människor kunnat iakttagas ombord. Vad livbåtarna beträffar hade de vid olyckstillfället ej hunnit lösgöras utan följt ångaren i djupet.

"Hollandia" en av Göteborgsflottans modernaste ångare och byggd för endast två år sedan vid Kockums mek. verkstad, mätte 1,400 br. tons samt tillhörde Förnyade Ängartygs A.-B. Götha. Befälhavare var kapten Valdemar Fürst. Besättningen räknade i sin helhet 18 man. Kökspersonalen utgjordes av tre kvinnor. Vidare medföljde ångaren två passagerare.

Foto. Johansson, Göteborg.

Kliché: Ernst Silfversparre.

DE FYRA ÖVERLEVANDE FRÅN DEN VID DOGGERSBANK MINSPRÄNGDA GÖTEBORGSÅNGAREN "HOLLANDIA".

Till bild å sid. 101.

Knappast något land har kunnat framvisa en så glänsande rad av instrumentalvirtuoser som Ungern. Så har det varit sedan hundratals år tillbaka, och ännu i dag jävar Ungern inte sitt gamla rykte som virtuoserens speciella hemland. Namnen Kubelik och Vecsey för att taga någon av de allra främsta, bevisa detta till fullo. Till alla sina världsberömda konstnärsnamn kan Ungern nu foga ännu ett, den unge violoncellvirtuosen Arnold Földesy.

Under de senaste åren har han på en mängd stora musikfäster i Tyskland och under omfattande konsert-tournée stadfäst sitt rykte som samtidens kanske allra främsta violoncellvirtuos. Hans spel utmärkes för en sällsynt medryckande glöd och en överträfflig tonskönhet.

B. L—n.

ARBETS-

RÅDET.

Foto. Sjöberg, Malmö.

DISPONENT E. U. BOSÆUS.

Foto Hertzberg, Sthlm.

Klöße: Bengt Sjöberg.
GENERALDIREKTÖR H. ELMQVIST.
Ordförande och chef.

Foto. Kautern, Sthlm.

BYRÅCHEFEN S. RIBBING.

De utom arbetsgivare- och arbetareorganisationerna utsedda ledamöterna av det nyinrättade Arbetsrådet.

K. mt har i konselj den 31 okt. utsett ledamöter i det nyupprättade Arbetsrådet, vilket bl. a. skall medverka vid åttatimmarsdagens genomförande. Arbetsrådet skall bestå av minst sju ledamöter, av vilka två skola representera arbetsgivareorganisationerna och två arbetareorganisationerna under det att de övriga skola stå utanför nämnda intressesfärer. Till sådana fristående ledamöter hava utsetts generaldirektören och chefen för socialstyrelsen fil. dr G. H. Elmquist, ordf., samt byråchefen i medicinalstyrelsen S. Ribbing och i disponenten E. V. Bosæus. Arbetsgivarerepresentanterna blevo: Svenska arbetsgivareföreningens verkställande direktör v. häradsöverintendent H. v. Sydow samt bruksdisponenten B. Wijkander, och arbetarerepresentanterna: ordföranden i metallindustriarbetareförbundet K. W. Holmström och ombudsmannen i landsorganisationen C. E. Thalin.

Till bild å sid. 111.

Den tyska parlamentariska undersökningskommissionen för utredande av frågor stående i samband med krigets utbrott och dess förlängande återupptog genom underutskottet nr 2 den 31

okt. sitt arbete. Vid sammanträdet, vilket ägde rum i riksdagsbyggnaden i Berlin, ägde förhör rum med förutvarande rikskanslern von Bethmann-Hollweg. Bland de närvarande märktes bl. a. de förutvarande ministrarna Helfferich, Zimmermann och von Capelle. Hindenburg och Ludendorff, vilka särskilt inbjudits hade däremot icke infunnit sig.

Det med utomordentlig spänning motsedda förhöret bringade klarhet i åtskilliga dunkla punkter, men bjöd å andra sidan icke på några större överraskningar eller upplysningar av mera sensationell natur. Detsamma var förhållandet med den konfrontation, som efter förhöret ägde rum mellan von Bethmann-Hollweg och förutvarande tyska sändebudet i Washington greve Bernstorff.

I sina kommentarer till förhöret konstaterar den tyska prässen enstämmigt, att von Bethmann-Hollweg i sin egenskap av rikskansliär och landets politiske ledare ådagalagt en till hjälplöshet gränsande svaghet vilken kommit till uttryck i ständiga för landet fördärvbringande kompromisser mellan den politiska och den militära ledningen.

DOKTORINNA IDA BLUMENTHAL, den som "Delsbostintan" över hela vårt land bekanta och osedovantligt populära landsmålskonstnärinnan, anländer till Skansen, där hon livligt hyllas med anledning av 50-årsdagen den 5 november. Efter fotografi

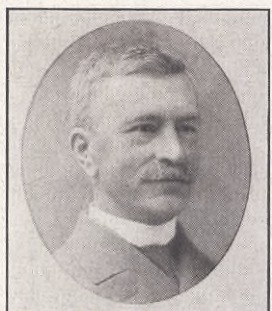
VECKANS PORTRÄTTGALLERI

O. JONSSON.
F. d. Riksbanksfullmäktig.
Stockholm. — 80 år 17 nov.*

K. W. HÄRDIN.
Rådman. — Uppsala.
65 år 18 nov.*

M. W. FAHLGRANTZ.
Landssekreterare. — Nykö-
ping. — 60 år 3 nov.*

S. H. KVARNZELIUS.
Riksgäldsfullmäktig. — Stock-
holm. — 55 år 13 nov.*

A. V. E. DALMAN
F. d. Lotsinspektör. — Stock-
holm. — 80 år 16 nov.*

E. C. ERIKSON.
Överste. — Stockholm.
55 år 12 nov.*

J. H. B. HEGARDT.
Ryttmästare. Godsägare.
Thorsåtra. — 50 år 1 nov.*

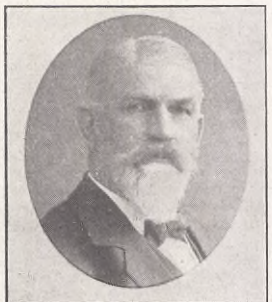
K. T. BENNET.
Linjdirektör. — Gävle.
50 år 13 nov.*

G. A. KÄLL.
Fabrikör. — Halmstad.
70 år 7 nov.*

K. M. A. TORÉN.
F. d. Bankdirektör. — Sthlm.
65 år 15 nov.*

J. G. BEIJER.
Direktör. — Ronneby.
60 år 15 nov.*

E. G. ÖFVERBERG.
Dir. f. a.-b Fören. Chokladfabr.
Stockholm. — 40 år 28 okt.

G. L. ALMQVIST †.
F. d. Landssekreterare. — Gö-
teborg. — F. 48. † 23 okt.*

R. LINDGREN †.
Riksbanksfullmäktig — Sthlm.
F. 52. † 3 nov.*

K. RADHE †.
Förste Hovintendent. — Stock-
holm. — F. 53. † 27 okt.*

C. CERVIN †.
Bankir — Stockholm.
F. 56. † 4 nov.*

* Data å nästa sida.

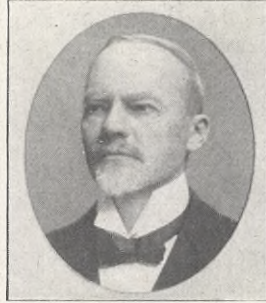
VECKANS PORTRÄTTGALLERI

O. H. HAFSTRÖM †.
Hovkämrerare. — Stockholm.
F. 41. † 25 okt.*

C. L. TERSMEDEN †.
Godsägare. — Linköping.
F. 46. † 31 okt.*

A. F. NYSTRÖM †.
F. d. Dövstumslärare — Stock-
holm. F. 56. † 30 okt.*

T. E. SUNDGREN †.
Ingeniör. — Stockholm.
F. 79. † 24 okt.*

OLOF JONSSON. Övert. 68 fädernegården Hof i Gävleb. l. Mångårig led. v. ordf. el. ordf. i landstinget. Led. av Riksd. A. K. 78—96, led. av F. K. 04—15; under sin riksdagsmannatid led. av utsk. o. ett flertal kommittéer. Rikstanksfullm. 91—92 o. 1900—14. Biogr. o. helstd. portr. årg. VI:9. WILHELM HERDIN Stud. 73, hofr.-ex. 78, v. hvd. 80, landskansl. i Upps. l. 82—85, ff. rådmän, magistr.-sekr. o. not. publ. i Uppsala 82. ord. sdn 84. Sekr. o. kamm. v. landstinget 85—86, omb.-man i Upl. e. bank sdn 84, led. o. sekr. i Giltbergska barnhusdir. 94—11. WILHELM FAHLCRANTZ. Stud. 77, hofr. ex. 88, v. hvd. 92, länsnot. i Söderm. l. 97, rådm. o. not. publ. i Nyköp. s. å., landssekr. i nämnda län sdn 06; av K. Mt förordn. led. av styr. f. N. Söderm. järnv. a-b. HERMAN KVARNZELIUS. Inneh. sdn 84 bläckslageri i Sköns kommun, Västerb. l. Led. av Riksd. A. K. 1900—18, sdn sistn. år led. av Riksd. F. K.; led. av lärov.-utsk. 04, konstitut.-utsk. 06—08, bevilln.-utsk. 09—11, röstr.-utsk. 07; f. n. ordf. i statsutsk. Led. av lib. saml.-partiet, led. av dess förtr.-råd; en av dem som bild. Frisinn. landsfören. led. av dess förtr.-råd o. verkst. utsk. St. förlikn.-man f. 6 distr. nu Nedre norra distr., sdn 06 led. av yrkesförekom. 05—10, parl. försvarskomm. 07—10. G. dtmpl.-Ons skattmäst. 04—09, nu ord.-chef samt sdn 08 ordf. i Centralförb. f. nykter.-underv. Ordf. i Västerorn. l. landst. Sdn 17 fullm. i Riksg.-kont., sakkunnig i Pens.-tyr. sdn 13, led. av kontr.-rådet i Kontrollstyr. sdn 18. Led. av Sv. hantverksorganisationens styr. verkst. utsk. Ordf. i styr. f. Gums bruks o. fabr.-a-b. Biografi o. helstd.-portr. årg. X:35. AXEL DALMAN. Sekr. ljtjn. v. Flott. 61, ljtjn. 66, ltskapt. 81. inspekt. v. Lotsstyr. 92—03. CONRAD ERIKSSON. Uljtn. v. Fortifik. 85, fortifik.-befälh. i Boden 08—13, major i Fortifik. 10, övljtn. v. Gen.-staben 13, v. Fortifik. 15, överste i Fortifik. o. chef f. Svea ing.-kår 16, v. Fortifik. 19. Led. av Krigsvet.-akad. såsom sakkun. del. i ett flertal kommittéer. Under sommaren 18 gjort studier v. turk armén i fält samt i Bulgarien. HENRIK HEGARDT. Uljtn. v. Livreg. hus. 91, ryttm. i res. 03. Äg. egend. Thorsåtra i Upps. län. Av. hushålln.-sällsk. ombud utsedd led. av järnvägsrådet 17; led. av Örebro l. skogsv.-styr. sdn 13, led. av Littuna landbr.-inst. styr. sdn 15, ordf. i länets hushålln.-sällsk. sdn 18, led. av Landbr.-akad. Led. av Riksd. F. K. sdn 18. TOMAS BENNEI. Afg.-ex. fr. Tekn. högsk. M. 91. anst.v. Telegrvk. s. å., telegr. ass. 94, linieing. i La distr. 02, linieidir. i 7e distr. 07, i 5e distr. 19. GUSTAF ADOLF KÄLL. Inneh. charkuterifabr. Halmstad sdn 73. Led. av styr. f. A-b. H-stads f. lkbank 01—06, dess v. ordf. 06—18 då banken uppg. i A-b. Lantmännens bank. Mångårig led. av friv. fattigv. KÄRL TORÉN. Ex. elev. v. Bergsskolan i Stockh. 75—76, anst. v. järnbruk i Sverige. Ryssl. 76—79, Tjman h. a-b. Stockh. land. hand. bank 83, verkst. dir. f. d. åv. avd. kont. Jönk. 90—93, styr. led. 93, kassadir. 02—12; kvarstod i bankens tjänst varifrån avg. i dessa dagar.

TEATERJUBILET. Forts. fr. sid. 101.

med en ansländ, med livligt bifall mot- tagen fästpolonäs av Kurt Atterberg, varefter intendenten Nils Personne skildrade skådespelarnes sociala ställning fram genom tiderna. Programmet upptog vidare Strindbergs "Paria", spelad av Ivan Hedqvist och Lars Hanson, deklamation av fru Pauline Brunius, sång av kammar- sängerskan Claire Dux samt slutligen "Mo- lières "De höjliga precjöserna".

Före föreställningen hade ett hundra- femtiotal av Förbundets medlemmar sam- lats i Dramatiska teaterns foyer för att till- sammans högtidlighålla 25-årsminnet. Se- dan intendenten Personne redogjort för förbundets verksamhet framfördes lyck- önskningar från Dansk Skuespillerförbund och Sveriges författarförening.

Initiativet till teaterförbundets bildande utgick på sin tid från skådespelaren vid Vasateatern Emil Petterson. Förslaget omfattades med livligt intresse av huvud- stadens teaterkretsar och efter några för- beredande sammanträden bildades förbun- det den 4 nov. 1894. Medlemsiffran, år 1895 endast 102, hade 1918 stigit till 633. Kapitaltillgångarna hade under samma period ökat från 693 kr. till 654,457 kr., siffror vilka vittna om den stora fram- gång som följt förbundets verksamhet.

En av de viktigaste händelserna i för- bundets verksamhet under senare tid är bildandet av "Höstsol", Gustaf Fredrik- sons älderdomshem, vilket som bekant står i intill förbindelse med förbundet.

Foto. Kaudern, Sölm. Kliché. Bengt Sjöbergsgårre.

Ingeniör Hans Fränkel avled den 31 okt. i Stockholm efter någon tids sjukdom.

Den bortgångne, som var född 1875, åt- njöt inom den vida krets, där han rörde sig en betydande popularitet och var även känd för den stora allmänheten genom en del av honom utförda djärva bragder. Hans namn är sålunda knutet till en på sin tid såsom synnerligen våghalsig an- sedd flygfärd över Östersjön och vidare till ett par i sommar med motorbåt företa- gna undersättningsexpeditioner över de minifyllda farvattnen till Riga, dit han medförde proviant till den i staden var- rande nödlidande svenska kolonien. Under den sista av dessa färder ådrog sig ingeniör Fränkel genom överansträngning den hjärtåkomma, som nu i förtid ändade hans liv.

Gift i andra giften med tandläkare Anna- Lisa Hellgren, sörjes han, förutom av henne och en minderårig dotter i första giften, av åldrig modern och två systrar.

Vidst. porträtt:

INGENIÖR HANS FRÄNKEL.
F. 1875 † 31 okt.

En inom v'ida kretsar, särskilt i huvud- staden, populär personlighet, senast berömd för sina farofyllta hjälpep- ditioner till svenskarne i Riga.

F. RIKSKANSLÄR VON BETHMANN-HOLLWEG (X) INFÖR DEN PARLAMENTARISKA UNDERSÖKNINGSKOMMISSIONENS ANDRA UTSKOTT. — Efter fotografi. Text å sid 108.

Den berömda religionshistorikern; professor *Vilhelm Grönbeck* från Köpenhamns universitet som redan tidigare tagit inbjudan från Olaus-Petristiftelsen i Uppsala men varit förhindrad att komma, har nu i höst anlant till Uppsala och föreläser från den 23 oktober vid dess universitet om den engelska mystiken, ett ämne, som varit föremål för hans specialundersökningar. Vid Institutets för psykisk forskning i Uppsala tioårsjubileum den 25 oktober, som firades med en större högtidssammankomst på studentkårens lokal, hölls högtidsföredraget av professor Grönbeck, själv ordförande i Sällskapet för psykisk forskning i Köpenhamn, över det intressanta ämnet "Hur mystikern ser världen och sig själv", erinrande först om de psykiska fenomenens omätliga inverkan på och betydelse i världshistorien, exempelvis de israelitiska profeterna och andra evighetsvärldens representanter under nyare tid samt framhöll vilket stort behov nutiden har av att få allt klarare ljus kastat över deras väsens art och åskådningar. Föredraget åhördes med spånt intresse av en fulltalig publik.

Efter porträtt.
KAPTEN DANIEL BRUUN. Ut
nämnd till polischefi i Schleswig under
omröstningen i det omstridda
tysk-danska området.

T. v.: PROFESSOR VILHELM
GRÖNBECK vid Köpenhamns Uni-
versitet som på inbjudan föreläst
vid Uppsala Unversitet.

T. h.: DEN RYSKE SÅNGAREN
OCH POLITIKERN SCHALIAPIN,
skjuten av sina bolsjevikiska kam-
rater, emedan de fruktade, att han
angripit av böldpest. Svnnerligen
framstående bassångare.

Den av entemakterna tillsatta inter-
nationella kommission, vilken skall
utöva den högsta myndigheten i Schles-
wig under den tid folkomröstningen
där äger rum, har i sin ordning ut-
nämnt kapten *Daniel Bruun* till chef
för ordningsväsendet i omröstningsom-
rådet. Det är ett utomordentligt
krävande och ansvarsfullt uppdrag

kapten Bruun sålunda fått sig anförtrott.
Under de senaste månaderna ha såväl från
dansk som tysk sida bedrivits en våldsam
agitation för att samla röster bland be-
folkningen, de nationella lidelserna äro
väckta och man måste räkna med, att
spänningen mellan de båda befolknings-
grupperna under de avgörande dagarna
skall nå en sådan styrka att det allmänna
lugnet kan bringas i fara.

Kapten Bruun, vilken som ung officer
gick i fransk tjänst i Afrika, var under rysk-
japanska kriget "Berlingske Tidendes"
krigskorrespondent.

Efter porträtt.

Kliché: Bengt Sjöfversperra.

Pressfoto

NORDISK LUFTFARTSKONFERENS I STOCKHOLM.
I mitten chefen för Arméns flygväsen, överstelöjtnant K. A. B. Amundson, konferensens ordförande.

Klicka: Bengt Silfversparre.

Den andra officiella nordiska luftfartskonferensen, en fortsättning av junikonferensen, tog den 3 nov. sin början i jordbruksutskottets lokaler i riksdagshuset i Stockholm. Till konferensen, som öppnades av statsrådet Eliel Lövgren, hade infunnit sig delegerade från de fyra nordiska länderna. Sverige representerades av fil. doktor Ivar Malmer, kapten B. V. L. Jacobson och förste legationssekreteraren, friherre C. F. H. Hamilton. Som konferensens generalsekreterare fungerade löjtnant N. Kindberg.

Svenska motorcykelklubbens stora sidvagnstävlan den 1 nov. räknade 17 tävlande, av vilka icke mindre än 11 fullbordade den 50 mil långa färden fullständigt prickfria.

Till detta förhållande bidrog huvudsakligen väglaget, vilket var alltför gott för att i nämnvärd grad kunna sätta de körda maskinernas styrka på prov.

INNEHÅLL. Övertäckare S. A. Pfanzenstill (biografi och helsidesporträtt). — Arbetsrådet. — Järnvägsolyckan i Danmark. — Utgrävningarna v. Vreta kloster. — Bethmann-Hollweg inför undersökningskommissionen. — Porträtt och bilder till dagskrönikan. — Veckans porträttgalleri.

SVENSKA MOTORCYKELKLUBBENS STORA SIDVAGNSTÄVLAN den 1 november
Vidstående bild: DEN FÖRST INKOMMANDE VAGNEN, en Excelsior förd av herr E. Sagström. — Fotos. Norberg, Ståhl

HERRAR FOTOGRAFER.

Med anledning av på vissa håll synnerligen godtyckliga prisberäkningar vilka kommit tillsynes efter återgivande i H. S. D. meddela vi härmed att **Prisuppgift bör medfölja insänd fotografi** — utom från firmor med vilka prisavtal föreligga. Antingen antages priset för eventuell reproduktion eller återsändes fotografien. — När icke pris blivit sålunda åsatt fotografi honoreras efter vår vanliga beräkning.
REDAKTIONEN.

Eftertryck av text eller illustrationer i HVAR 8 DAG utan angivande av källan förbjöds vid lag påtryck.
För berättelser och Historietter gäller olikligt förbud.